

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
MESLEKÎ VE TEKNİK EĞİTİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

GÜZEL SANATLAR LİSESİ

ÇALGI EĞİTİMİ TAMBUR DERSİ

9, 10, 11 ve 12. Sınıflar Öğretim Programı

2022

İÇİNDEKİLER

1. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI 3

1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ GENEL AMAÇLARI	3
1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ	3
1.2.1. Değerlerimiz	4
1.2.2. Yetkinlikler	4
1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI	5
1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI	6

2. ÇALGI EĞİTİMİ TAMBUR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI 7

2.1. ÇALGI EĞİTİMİ TAMBUR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖZEL AMAÇLARI	7
2.2. ÇALGI EĞİTİMİ TAMBUR DERSİNE ÖZGÜ BECERİLER	7
2.3. ÇALGI EĞİTİMİ TAMBUR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR	8
2.4. ÇALGI EĞİTİMİ TAMBUR DERSİ KAZANIM SAYISI VE SÜRE TABLOSU.....	9

3. ÇALGI EĞİTİMİ TAMBUR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI 11

3.1. KAZANIMLARIN YAPISI	11
3.2. SINIF DÜZEYLERİNE GÖRE ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI	12
9. SINIF ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI	12
10. SINIF ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI	15
11. SINIF ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI	17
12. SINIF ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI	18

1. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Bilim ve teknolojide yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Bu değişim; bilgi üretebilen ve bu bilgiyi hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünebilen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkıda bulunabilen bir bireyi tanımlamaktadır. Öğretim programları; bu niteliklere sahip bireylerin yetişmesine hizmet edecek şekilde salt bilgi aktarmaktan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefli, sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bir taraftan farklı konu ve sınıf düzeylerinde sarmal bir yaklaşımla tekrar eden kazanım ve açıklamalara, diğer taraftan bütünsel ve bir kerede kazandırılması hedeflenen öğrenme çıktılarına yer verilmiştir. Bu kazanım ve açıklamalar ile öğrenme çıktıları ilgili disiplinin yetkin, güncel ve geçerli olduğunu; eğitim öğretim sürecinin hayatla doğrudan ilişkili şekilde tasarlandığını gösterir niteliktedir. Bu kazanımlar ve bu kazanımların sınırlarını belirleyen açıklamalar; sınıflar ve eğitim kademeleri düzeyinde değerler, beceriler ve yetkinlikler perspektifinde bütünlük sağlayan bir bakış açısıyla yalın bir içeriğe işaret etmektedir. Böylelikle üst bilişsel becerilerin kullanımına yönlendiren, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, sağlam ve önceki öğrenmelerle ilişkilendirilmiş, diğer disiplinlerle ve günlük hayatla değerler, beceriler ve yetkinlikler çerçevesinde bütünlüğe bir öğretim programları toplamı oluşturulmuştur.

1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ GENEL AMAÇLARI

Öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları" ile "Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri" esas alınarak hazırlanmıştır.

Eğitim öğretim programlarıyla sürdürülen tüm çalışmalar; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde birbirini tamamlayıcı bir şekilde aşağıdaki amaçlara ulaşmaya yöneliktir:

1. Okul öncesi eğitimi tamamlayan öğrencilerin bireysel gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak bedensel, zihinsel ve duygusal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini desteklemek
2. İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeylerine ve bireysel özelliklerine uygun olarak ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal, bilimsel akıl yürütme ile sosyal beceri ve estetik duyarlılık kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayata yönelen bireyler olmalarını sağlamak
3. Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi'nde (TYÇ) ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzeydeki beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak
4. Liseyi tamamlayan öğrencilerin ilkokulda ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimseyip hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan, TYÇ'de ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzeydeki beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yükseköğretime, bir mesleğe ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamak

1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ

Eğitim sistemimizin temel amacı değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünlüğe bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Bilgi, beceri ve davranışlar, öğretim programlarıyla kazandırılmaya çalışılırken değerlerimiz ve yetkinlikler bu bilgi, beceri ve davranışlar arasındaki bütünlüğü sağlamaktadır. Değerlerimiz, toplumumuzun millî ve manevi kaynaklarından damıtılarak dünden bugüne ulaşmış ve yarınlara aktarılabilecek öz mirasımızdır.

Yetkinlikler ise bu mirasın hayata ve insanlık ailesine katılmasını ve katkıda bulunmasını sağlayan eyleme dayalı becerilerimizdir. Bu yönüyle değerlerimiz ve yetkinlikler birbirinden ayrılmaz bir şekilde teori ve pratik bütünlüğünü sağlayan asli parçamızı oluşturmaktadır. Güncellik içinde öğrenme öğretme süreçleriyle kazandırmaya çalıştığımız bilgi, beceri ve davranışlar ise bizi biz yapan değerlerimizin ve yetkinliklerin günün şartları içinde görünürlük kazanma araç ve platformlarıdır; günün şartları içinde değişiklik gösterebilir yapısıyla arızidir ve bu sebeple sürekli gözden geçirmelerle güncellenerek yenilenmektedir.

1.2.1. Değerlerimiz

Değerlerimiz öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler toplamıdır. Kökleri geleneklerimiz ve dünümüz içinde bulunmakta, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek bugünüme ve yarınlarımıza uzanmaktadır. Temel insani özelliklerimizi oluşturan değerlerimiz, hayatın rutin akışında karşılaştığımız sorunlarla başa çıkmada eyleme geçmemizi sağlayan gücün kaynağıdır.

Bir toplumun geleceği, değerlerini benimseyen ve bu değerleri sahip olduğu yetkinliklerle ete kemiğe büründüren insanlara bağlıdır. Bundan dolayı eğitim sistemimiz, her bir üyesine uygun ahlaki kararlar alma ve bunları davranışlarında sergileme yeterliliğini kazandırmayı amaçlamaktadır. Eğitim sistemi sadece akademik açıdan başarıya odaklanan, belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı değildir. Asli görevi temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmektir; yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmelidir. Eğitim sistemi, değerleri kazandırma işlevini eğitim programlarını da kapsayan eğitim ortamıyla yerine getirir. Eğitim programı; öğretim programları, öğrenme öğretme ortamları, eğitim araç gereçleri, ders dışı etkinlikler, mevzuat gibi eğitim sisteminin tüm unsurları göz önünde bulundurularak oluşturulur. Bu anlayışla değerlerimiz öğretim programlarında ayrı bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu vb. olarak görülmemiştir. Tam aksine bütün eğitim sürecinin nihai gayesi ve ruhu olan değerlerimiz, öğretim programlarının her birinde ve her bir biriminde yer almıştır.

Öğretim programlarında yer alan kök değerler; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverliktir. Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına hem ilişkili olduğu alt değerlerle hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır.

1.2.2. Yetkinlikler

Eğitim sistemimiz yetkinliklerde bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip karakterde bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olan yetkinlikler TYÇ’de belirlenmiştir. TYÇ, sekiz anahtar yetkinlik belirlemekte ve bunları aşağıdaki gibi tanımlamaktadır:

1. Ana dilde iletişim: Kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme, yorumlama (dinleme, konuşma, okuma, yazma); eğitim öğretim, iş yeri, ev, eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmadır.

2. Yabancı dillerde iletişim: Çoğunlukla ana dilde iletişimin temel beceri boyutlarını paylaşmakta olup duygu, düşünce, kavram, olgu ve görüşleri hem sözlü hem yazılı olarak kişinin istek ve ihtiyaçlarına göre eğitim ve öğretim, iş yeri, ev, eğlence gibi uygun bir dizi sosyal ve kültürel bağlamda anlama, ifade etme ve yorumlama becerisine dayalıdır. Yabancı dillerde iletişim, aracılık etme ve kültürler arası anlayış becerilerini de gerektirmektedir. Dinleme, konuşma, okuma ve yazma boyutları bireyin yeterlilik seviyesi, sosyal ve kültürel geçmişi, çevresi, ihtiyaçları ve ilgilerine bağlı olarak farklı diller arasında değişiklik gösterecektir.

3. Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler: Günlük hayatta karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematiksel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamadır. Sağlam bir aritmetik becerisi üzerine inşa edilen süreç, faaliyet ve bilgiye vurgu yapmaktadır. Matematiksel yetkinlik, düşünme (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunmanın (formüller, modeller, kurgular, grafikler ve tablolar) matematiksel modlarını farklı derecelerde kullanma beceri ve isteğini içermektedir.

Bilimde yetkinlik, soruları tanımlamak ve kanıta dayalı sonuçlar üretmek amacıyla doğal dünyanın açıklanmasına yönelik bilgi varlığına ve metodolojiden yararlanma beceri ve arzusuna atıfta bulunmaktadır. Teknolojide yetkinlik, algılanan insan istek ve ihtiyaçlarını karşılama bağlamında bilgi ve metodolojinin uygulanması olarak görülmektedir. Bilim ve teknolojide yetkinlik, insan etkinliklerinden kaynaklanan değişimleri ve her bireyin vatandaş olarak sorumluluklarını kavrama gücünü kapsamaktadır.

4. Dijital yetkinlik: İş, günlük hayat ve iletişim için bilgi iletişim teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsamaktadır. Söz konusu yetkinlik; bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir.

5. Öğrenmeyi öğrenme: Bireyin kendi öğrenme eylemini etkili zaman ve bilgi yönetimini de kapsayacak şekilde bireysel olarak veya grup hâlinde düzenleyebilmesi için öğrenmenin peşine düşme ve bu konuda ısrarcı olma yetkinliğidir. Bu yetkinlik, bireyin var olan imkânları tanıyarak öğrenme ihtiyaç ve süreçlerinin farkında olmasını ve başarılı bir öğrenme eylemi için zorluklarla başa çıkma yeteneğini kapsamaktadır. Yeni bilgi ve beceriler kazanmak, işlemek ve kendine uyarlamak kadar rehberlik desteği aramak ve bundan yararlanmak anlamına da gelir. Öğrenmeyi öğrenme; bilgi ve becerilerin ev, iş yeri, eğitim öğretim ortamı gibi çeşitli bağlamlarda kullanılması ve uygulanması için önceki öğrenme ve hayat tecrübelerine dayanılması yönünde öğrenenleri harekete geçirir.

6. Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler: Kişisel, kişiler arası ve kültürler arası yetkinlikleri içermektedir. Bireylerin farklılaşan toplum ve çalışma hayatına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân sağlayacak, gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış biçimlerini kapsar. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise bireyleri toplumsal ve siyasal kavram ve yapılarla ilişkin bilgiyle, demokratik ve aktif katılım kararlılığıyla medeni hayata tam olarak katılmaları için donatmaktadır.

7. İnisiyatif alma ve girişimcilik: Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade etmektedir. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeteneğini de içerir. Bu yetkinlik, herkesi sadece evde ve toplumda değil, işlerine ait bağlam ve şartların farkında olabilmeleri ve iş fırsatlarını yakalayabilmeleri için aynı zamanda iş hayatında da desteklemekte; toplumsal ve ticari etkinliklere girişen veya katkıda bulunan kişilerin ihtiyaç duydukları daha özgün bilgi ve beceriler için de bir temel teşkil etmektedir. Etik değerlerin farkında olmayı ve iyi yönetişimi desteklemeyi de kapsar.

8. Kültürel farkındalık ve ifade: Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesinin öneminin takdiridir.

1.3. ÖĞRETİM PROGRAMININ ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Her birey birbirinden farklı kişisel özelliklere sahiptir. Bu sebeple öğretim programlarının ve buna bağlı olarak ölçme ve değerlendirme sürecinin “herkese uygun”, “herkes için geçerli ve standart” olması insan doğasına terstir. Dolayısıyla ölçme ve değerlendirme sürecinde azami çeşitlilik ve esneklik anlayışıyla hareket edilmesi şarttır. Öğretim programları bu açıdan bir yol göstericidir. Öğretim programlarından ölçme ve değerlendirmeye ait bütün unsurları içermesini beklemek gerçekçi bir yaklaşım değildir. Eğitimde çeşitlilik; birey, eğitim düzeyi, ders içeriği, sosyal ortam, okul imkânları vb. iç ve dış dinamiklerden ciddi şekilde etkilendiği için ölçme ve değerlendirme uygulamalarının etkililiğini sağlamada öncelik öğretim programlarında değil, eğitim uygulayıcılarında ve öğretmenlerdedir. Bu noktada özgünlük ve yaratıcılık öğretmenlerden temel beklentidir.

Bu bakış açısından hareketle öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yön veren ilkeleri aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

1. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretim programının tüm bileşenleri ile azami uyum sağlamalı, bu çalışmalarda kazanım ve açıklamaların sınırları esas alınmalıdır.
2. Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılabilecek ölçme araç ve yöntemleri açısından uygulayıcılara kesin sınırlar çizmez, sadece yol gösterir. Ancak tercih edilen ölçme ve değerlendirme araç ve yönteminde gereken teknik ve akademik standartlara uyulmalıdır.

3. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır ve eğitim süreci boyunca yapılır. Ölçme sonuçları tek başına değil, izlenen süreçlerle birlikte bütünlük içinde ele alınır.
4. Bireysel farklılıklardan dolayı bütün öğrencileri kapsayan, bütün öğrenciler için genelgeçer, tek tip bir ölçme ve değerlendirme yönteminden söz etmek uygun değildir. Öğrencilerin akademik gelişimi tek bir yöntem veya teknikle ölçülüp değerlendirilmez.
5. Eğitim sadece “bilme (düşünce)” için değil, “hissetme (duygu)” ve “yapma (eylem)” için de verilir; dolayısıyla eğitimde sadece bilişsel ölçümler yeterli kabul edilemez.
6. Çok odaklı ölçme ve değerlendirme esastır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğretmen ve öğrencilerin aktif katılımıyla gerçekleştirilir.
7. Bireylerin ölçme ve değerlendirmeye konu olan ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişebilir. Bu sebeple söz konusu özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan ölçümler kullanmak esastır.

1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Öğretim programları geliştirilirken insanın çok yönlü gelişim özelliklerine dair bilimsel bilgi ve birikim dikkate alınarak bütün bileşenler arasında ahengi gözetilen bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu bağlamda bazı temel gelişim ilkelerine değinmek yerinde olacaktır.

Öğretim programları, insanın gelişiminin belirli bir dönemde sonlanmadığı ve hayat boyu sürdüğü ilkesi ile hazırlanmıştır. Bu sebeple öğretim programlarında bireylerin yaş dönemlerine dair gelişim özellikleri gözetilerek destekleyici önlemler alınması önerilmektedir.

Gelişim, hayat boyu sürer fakat tek ve bir örnek yapıda değildir. Evreler hâlinde ilerler ve her evrede bireylerin gelişim özellikleri farklıdır. Evrelerin başlangıç ve bitişleri de homojen değildir. Programlar bunu olabildiğince göz önünde bulunduran bir hassasiyetle yapılandırılmıştır. Programların amaç ve kazanımlarını gerçekleştirme sürecinde gerekli uyarlamaların öğretmen tarafından yapılması beklenir.

Gelişim dönemleri ardışık ve değişmeyen bir sıra izler. Her evrede olup bitenler takip eden evreleri etkiler. Öte yandan bu ardışıklık basitten karmaşığa, genelden özele ve somuttan soyuta doğru gelişim gibi belirli yönelimlerle karakterize edilir. Program geliştirme sürecinde söz konusu yönelimler hem bir alandaki yeterliliği oluşturan kazanım ve becerilerin ön şart ve ardılığı noktasında dikkate alınmış hem de derslerin sınıf düzeyinde dağılımı ve birbirleriyle ilişkilerinde göz önünde bulundurulmuştur.

Öğretim programlarında insan gelişiminin bir bütün olduğu ilkesi ile hareket edilmiştir. İnsanın farklı gelişim alanlarındaki özellikleri birbirleri ile etkileşim hâlinindedir. Söz gelimi dil gelişimi düşünce gelişimini etkiler ve düşünce gelişiminden etkilenir. Bu sebeple öğretmenlerden öğrencinin edindiği bir kazanımın, onun gelişiminde başka bir alanı da etkileyeceğini dikkate almaları beklenir.

Öğretim programları bireysel farklılıklara ilişkin hassasiyetler göz önünde bulundurularak yapılandırılmıştır. Kalıtsal, çevresel ve kültürel faktörlerden kaynaklanan bireysel farklılıklar ilgi, ihtiyaç ve yönelme açısından da kendini belli eder. Bireyler hem başkalarından farklılık gösterir hem de kendi içinde farklı özelliklere sahiptir.

Gelişim hayat boyu sürmekle birlikte bu gelişimin hızı evrelere göre değişkendir. Hızın yüksek olduğu evreler gelişim açısından riskli ve kritiktir. Söz gelimi ergenlik dönemi kimlik edinimi için kritik dönemdir ve eğitim bu dönemde kimlik edinimini destekleyici sosyal etkileşimleri artırır ve yönetir. Bu sebeple öğretmenlerin gelişim hızının yüksek olduğu zamanlarda öğrencilerin durumuna daha duyarlı davranması beklenir.

2. ÇALGI EĞİTİMİ TAMBUR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

Bu programda öğrenciye, günümüzde yaygınlaşmış modern eğitim anlayışlarıyla yüzyıllardır varlığını koruyan kadim mûsiki değerlerimizi harmanlayan bir yaklaşımla tambur sazının icra prensiplerini kazandırmak amaçlanmaktadır. Böylece kitabi bilginin yanı sıra uygulamadan gelen nazariyat bilgisi ile geleneğin geleceğe köprü oluşturduğu bir repertuvar aktarımı ve müzik kültürünün geliştirilmesi de hedefler arasında yer almıştır. Öğrencinin bilinçli ve ezbere yapacağı icralar, sanatsal açıdan önemli olmalarının yanında Türk müziğinin ve tambur sazının genel repertuvarının öğrenciye verilmesi ve geleneğin gelecek kuşaklara kazandırılması açısından da önem arz etmektedir. Tambur Dersi Öğretim Programı hazırlanırken 9. sınıflarda tamburun kökeni, yapısı, bölümleri, özellikleri, ana perdeleri, tutuş-duruş, mızrap vuruşları ve parmak baskıları, çarpma pozisyonlarının öğretilmesi amaçlanmıştır. 10, 11 ve 12. sınıflardaysa icra teknikleri ve temel tambur tavırları kullanılarak makamların kavranması, bu sayede makamlarla taksim ve transpozeler (aktarım) yapılması hedeflenmiştir.

2.1. ÇALGI EĞİTİMİ TAMBUR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖZEL AMAÇLARI

Bu programla öğrencilerin aşağıda belirtilen amaçlara ulaşmaları beklenmektedir:

- Türk mûsikisinin en temel çalgılarından biri olan tambur sazının müzik kültüründeki yerini anlamaları
- Tambur çalma tekniklerini kavramaları ve uygulamaları
- Tamburun tarihî gelişimi, yapımı, özellikleri ve bakımı hakkında bilgi edinmeleri
- Saz repertuvarının yanı sıra sözlü repertuvara yönelik eser dağıtıcı oluşturmaları
- Bireysel ve grup çalışmalarında sorumluluk duygusu kazanmaları
- Çalışmalarında zamanı planlı ve verimli kullanma alışkanlığı kazanmaları
- Tamburun yapısı hakkında bilgi sahibi olmaları
- Tamburdan temiz, doğru, parlak ses çıkartıp, yüksek hıza ulaşırken nüans, çarpma, süsleme, mızrap çeşitleri, glissando gibi teknikleri uygulamaları
- Geleneklerini bilerek geleceğe bakmaları, geleneğe ilişkin yüksek bir farkındalıkla teknolojinin imkânlarını kullanarak mûsiki kültürene hizmet etmeleri

2.2. ÇALGI EĞİTİMİ TAMBUR DERSİNE ÖZGÜ BECERİLER

Çalgı Eğitimi Tambur Dersi Öğretim Programı ile ulaşılmaları beklenen alana özgü beceriler şunlardır:

- Doğru duruş ve tutuş pozisyonunu uygulama
- Sağ el (mızrap) tekniklerini kullanma
- Sol el (baskılama) tekniklerini kullanma
- Temiz ses elde etme
- Boş tellerin düzenini (akort) sağlama
- İcra (yorumlama)
- Çarpma, legato, glissando yapma
- Toplu icra
- Sahne ve performans
- Taksim yapma
- Çalgı ile deşifre yapma
- Transpoze (aktarım) çalma

2.3. ÇALGI EĞİTİMİ TAMBUR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

- Öğretmen; öğrencileri millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerler bakımından besleyici, öğrencilere demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmede yol gösterici olmalıdır.
- Tambur Dersi Öğretim Programı'nda hedeflenen kazanımlar, Osmanlıların geleneksel mûsiki yapısında saz meşki adı verilen eğitimin tüm evreleri göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Tambur meşkinde öğrencinin hafızaya dayalı olarak yapacağı icralar sanatsal yeterlilik açısından önemlidir.
- Programdaki tambur öğretimi, temel seviyeden başlamakta ve belli bir düzen dâhilinde ilerlemektedir. Kazanımlarda verilen peşrev, saz semâisi ve ilâhiler için eser seçimine öğretmen karar vermelidir. Seçilen eserler kazanımlara uygun olmalıdır. Klasik ekol sahibi üstatların eserlerine ağırlıklı olarak yer verilmelidir. Örnek eser sayısı öğrencinin düzeyine göre arttırılabilir. Derste kullanılacak ana kaynak dışında öğretmenin belirleyeceği yardımcı kaynaklar öğrenme esnasında büyük kolaylık sağlayacaktır. Ses ve görüntü kayıtları, ders içerisinde etkin bir şekilde kullanılmalıdır.
- Programda yer alan ünitelerin eksiksiz olarak işlenmesi şartıyla konu içeriğinde yer değiştirmeler yapılabilir.
- Özellikle 11 ve 12. sınıflarda uygulanacak eser icraları, öğrencinin tavır kazanması açısından dikkatle takip edilmelidir. 10. sınıftan itibaren öğrencilere kısa dinletiler ve resitaller yaptırılarak öğrencilerin sahne deneyimi kazanması sağlanmalıdır.
- Öğrenci bir sanatkâr adayı olarak düşünülmesi ve saz eğitimi dışındaki süreçler de program boyunca takip edilmelidir. Herhangi bir sorun tespit edildiğinde, bunun nedenleri araştırılmalı ve öğrenciyle birlikte çözüm yolları aranmalıdır.
- Öğretilecek eser sadece nota tekrarından oluşmamaktadır. Bestekâr, eserin yazıldığı dönem, tavır ve ekol gibi daha pek çok özellik öğrenciye verilmelidir.
- Karşılıklı ve beraber icra etkinlikleri, akort birliğinde önemli rol oynamaktadır. Bu nedenle program boyunca öğrencilerden çalışma grupları oluşturulmalıdır. Öğrencilere gruplar hâlinde icra yaptırılarak ortak beceri kazanmaları sağlanmalıdır. Ortak icrada amaç, gruptaki her öğrencinin bir diğerini dinlemesi ve öğrencilerin sazlarında ortak âhenk yakalamalarıdır. Bu şekilde akort birliği sağlanacak ve icra topluluklarına intibak edilebilecektir.
- Müzik manevi, kültürel ve evrensel değerlerin sanat yoluyla aktarılmasında önemli bir yer tutmaktadır. Bu bakımdan öğrenme sürecinde, programda yer alan ünite ve kazanımların tabloda sunulan değerlere ilişkin çalışma ve etkinliklerle ilişkilendirilmesi önemlidir. Etkinlik ve çalışmalar planlanırken örnek olarak verilmiş konu başlıklarından yararlanılabilir.
- Programda yer alan becerilere, üniteler ve kazanımlarla ilişkilendirilerek çalışma ve etkinlikler içinde yer verilmelidir.

2.4. ÇALGI EĞİTİMİ TAMBUR DERSİ KAZANIM SAYISI VE SÜRE TABLOSU

9. SINIF			
ÜNİTE	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Oran %
TAMBUR HAKKINDA GENEL BİLGİLER	10	4	3
TAMBUR İCRASI İÇİN TEMEL BİLGİLER	11	4	3
TAMBURDA HÂKİMİYETİ SAĞLAMAK İÇİN ALIŞTIRMALAR	16	64	44
TAMBUR İCRA TEKNİKLERİ	13	48	33
ESERLER - DAĞARCIK	4	24	17
TOPLAM	54	144	100

10. SINIF			
ÜNİTE	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Oran %
TAMBUR İCRA TEKNİKLERİ	12	10	13
MAKAM UYGULAMALARI 1	24	62	87
TOPLAM	36	72	100

11. SINIF

ÜNİTE	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Oran %
MAKAM UYGULAMALARI 2	12	60	42
TAMBURDA TAVİR	4	8	5
MAKAM UYGULAMALARI 3	9	76	53
TOPLAM	25	144	100

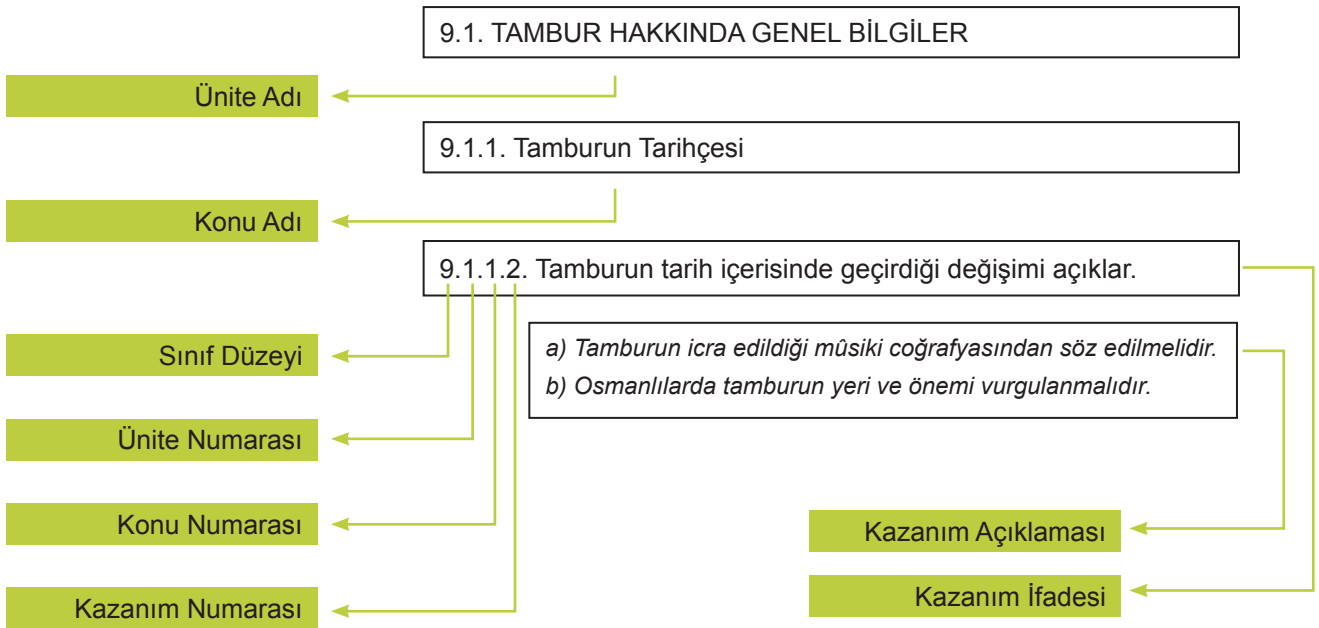
12. SINIF

ÜNİTE	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Oran %
TAKSİM	4	48	33
MAKAM UYGULAMALARI 4	12	68	47
TRANSPOZE (AKTARIM)	2	28	20
TOPLAM	18	144	100

3. ÇALGI EĞİTİMİ TAMBUR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

3.1. KAZANIMLARIN YAPISI

Programda ünite temelli yaklaşım esas alınmıştır. Programda 9. sınıf düzeyinde beş, 10. sınıf düzeyinde iki, 11. sınıf düzeyinde üç, 12. sınıf düzeyinde üç ünite bulunmaktadır. Kazanımlar; sınıf düzeyi, ünite numarası, konu numarası ve kazanım numarası esas alınarak numaralandırılmıştır. Kazanımlara ilişkin açıklamalar, sınırlamalar veya uyarılar kazanımı takip eden satırda italik yazı karakteriyle ifade edilmiştir. Kazanımların yapısı aşağıda şematik olarak gösterilmiştir.

Şekil 1: Kazanımların Yapısı

3.2. SINIF DÜZEYLERİNE GÖRE ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

9. SINIF ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

9.1. TAMBUR HAKKINDA GENEL BİLGİLER

9.1.1. TamburunTarihçesi

9.1.1.1. Tambur kelimesinin kökenini ve manasını açıklar.

9.1.1.2. Tamburun tarih içerisinde geçirdiği değişimi açıklar.

a) *Tamburun icra edildiği müzik coğrafyasından söz edilmelidir.*

b) *Osmanlılarda tamburun yeri ve önemi vurgulanmalıdır.*

9.1.2. Tamburun Genel Yapısı

9.1.2.1. Tamburun bölümlerini açıklar.

9.1.2.2. Tamburun yapısını ve özelliklerini açıklar.

9.1.2.3. Tamburun yapım aşamalarını açıklar.

9.1.2.4. Tambur mızrabının yapısını açıklar.

9.1.2.5. Tambur mızrabının yapım aşamalarını açıklar.

9.1.2.6. Tamburun bakımı ve korunması için yapılması gerekenleri açıklar.

9.1.3. Tamburun Akordu ve Ana Perdeleri

9.1.3.1. Tamburun akordunu açıklar.

9.1.3.2. Tamburun ana perdelerini gösterir.

a) *Şablon üzerinde tamburun perdeleri belirtilmelidir.*

b) *Kendi tamburunda perde yerlerine işaret koyması sağlanmalıdır.*

9.2. TAMBUR İCRASI İÇİN TEMEL BİLGİLER

9.2.1. Tambur Tutuşu

9.2.1.1. Tambur icrası esnasında vücudun duruş pozisyonunu gösterir.

9.2.1.2. Tambur tutuş pozisyonunu uygular.

9.2.2. Mızrap Tutuşu

9.2.2.1. Tambur icrası esnasında mızrap tutuşunu açıklar.

9.2.2.2. Tambur icrası esnasında mızrap tutuşunu uygular.

9.2.2.3. Tambur icrası esnasında sağ kol ve sağ elin konumunu gösterir.

9.2.3. Mızrap Vuruşu

9.2.3.1. Mızrabı tellerle buluşturmak için doğru mızrap vuruşunu açıklar.

9.2.3.2. Mızrap hareketlerini gösteren simgeleri açıklar.

9.2.3.3. Yegâh teli üzerinde üst mızrap vuruşunu uygular.

9.2.3.4. Yegâh teli üzerinde üst alt mızrap vuruşunu uygular.

9.2.4. Parmak Baskısı

9.2.4.1. Sol el parmak numaralarını gösterir.

9.2.4.2. Sol elin tellere baskısı sırasındaki konumunu gösterir.

9.3. TAMBURDA HÂKİMİYETİ SAĞLAMAK İÇİN ALIŞTIRMALAR

9.3.1. Parmak Baskılarını Güçlendirecek Alıştırmalar

9.3.1.1. Birinci parmak baskısını uygular.

Birinci parmak baskısı için hazırlanmış alıştırmaları, öğrendiği mızrap vuruşuna uygun seslendirmelidir.

9.3.1.2. İkinci parmak baskısını uygular.

Birinci ve ikinci parmak baskısı için hazırlanmış alıştırmaları, öğrendiği mızrap vuruşuna uygun seslendirmelidir.

9.3.1.3. Üçüncü parmak baskısını uygular.

Birinci ve üçüncü parmak baskısı için hazırlanmış alıştırmaları, öğrendiği mızrap vuruşuna uygun seslendirmelidir.

9.3.1.4. Dördüncü parmak baskısını uygular.

Birinci ve dördüncü parmak baskısı için hazırlanmış alıştırmaları, öğrendiği mızrap vuruşuna uygun seslendirmelidir.

9.3.1.5. Tüm parmakların kullanıldığı alıştırmaları, öğrendiği mızrap vuruşuna uygun seslendirir.

Bu bölümdeki parmak alıştırmaları nevâ perdesi üzerinden yazılmalıdır.

9.3.2. Ana Perdelerin Yerlerini Öğrenmek İçin Alıştırmalar

9.3.2.1. Birinci parmak baskısı ve üst mızrap vuruşu ile tamburun ana perdelerini seslendirir.

Dörtlük notalar ile yegâhtan tiz nevâyâ kadar olan perdeler kullanılmalıdır.

9.3.2.2. Parmak pozisyonlarını kullanarak ve üst mızrap vuruşu ile tamburun ana perdelerini seslendirir.

Yegâhtan tiz nevâyâ kadar olan perdeler kullanılmalıdır.

9.3.2.3. Parmak pozisyonlarını kullanarak ve üst alt mızrap vuruşu ile tamburun ana perdelerini seslendirir.

Yegâhtan tiz nevâyâ kadar olan perdeler kullanılmalıdır.

9.3.2.4. Ana perdeler üzerinde atlamalı alıştırmalar yapar.

9.3.2.5. Parmak kaslarını güçlendirmek için hazırlanmış alıştırmaları yapar.

Alıştırmalarda metronom yavaşça yükseltilmelidir.

9.3.3. Mızrap Vuruşları

9.3.3.1. Tartım kalıplarına göre mızrap vuruş kombinasyonlarını açıklar.

9.3.3.2. Üçleme mızrap vuruşunu gösterir.

9.3.3.3. Üçleme mızrap vuruşunu uygular.

9.3.4. Eser İcrası

9.3.4.1. Parmak pozisyonlarını kullanarak ilâhi çalar.

9.3.4.2. Parmak pozisyonlarını kullanarak şarkı çalar.

9.3.4.3. Parmak pozisyonlarını kullanarak türkü çalar.

9.4. TAMBUR İCRA TEKNİKLERİ

9.4.1. Sessiz Çarpma (Fiske)

- 9.4.1.1. Sessiz çarpmayı açıklar.
- 9.4.1.2. Sessiz çarpma alıştırmaalarını uygular.
- 9.4.1.3. Verilen eserleri sessiz çarpma kullanarak çalar.

9.4.2. Araya Çarpma (Sesli Çarpma)

- 9.4.2.1. Araya çarpmayı açıklar.
- 9.4.2.2. Araya çarpma ve sessiz çarpma arasındaki farkları gösterir.
- 9.4.2.3. Araya çarpma alıştırmaalarını uygular.
- 9.4.2.4. Araya çarpma ile üçleme yapmayı açıklar.
- 9.4.2.5. Araya çarpma ile üçleme alıştırmaalarını uygular.
- 9.4.2.6. Verilen eserleri farklı üçleme çarpmaları kullanarak çalar.

9.4.3. Çift Mızrap

- 9.4.3.1. Çift mızrap vurmaya gösterir.
- 9.4.3.2. Çift mızrap ile çarpma yapar.
- 9.4.3.3. Çift mızrap alıştırmaalarını uygular.
- 9.4.3.4. Verilen eserleri çift mızrap kullanarak çalar.

9.5. ESERLER - DAĞARCIK

9.5.1. Eser Uygulamaları

- 9.5.1.1. Öğrendiği teknikleri bir arada kullanarak ilâhi çalar.
- 9.5.1.2. Öğrendiği teknikleri bir arada kullanarak şarkı çalar.
- 9.5.1.3. Öğrendiği teknikleri bir arada kullanarak türkü çalar.
- 9.5.1.4. Öğrendiği teknikleri bir arada kullanarak ara nağme çalar.

10. SINIF ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

10.1. TAMBUR İCRA TEKNİKLERİ

10.1.1. Tamburda Legato

- 10.1.1.1. Legatoyu açıklar.
- 10.1.1.2. Tamburda legato uygulamalarını gösterir.
- 10.1.1.3. Legato tekniğini kullanarak uygulamalar yapar.

10.1.2. Tamburda Glissando

- 10.1.2.1. Glissando teriminin anlamını açıklar.
- 10.1.2.2. Tamburda glissando uygulamaları gösterir.
- 10.1.2.3. Glissando tekniğini kullanarak uygulamalar yapar.

10.1.3. Tamburda Vibrato

- 10.1.3.1. Vibratoyu açıklar.
- 10.1.3.2. Tamburda vibrato uygulamasını gösterir.
- 10.1.3.3. Vibrato tekniğini kullanarak uygulamalar yapar.

10.1.4. Tamburda Flajöle

- 10.1.4.1. Flajöleyi açıklar.
- 10.1.4.2. Tamburda flajöle perdelerini gösterir.
- 10.1.4.3. Flajöleyi kullanarak uygulamalar yapar.

10.2. MAKAM UYGULAMALARI 1

10.2.1. Rast Makamı

- 10.2.1.1. Rast makam dizisini açıklar.
- 10.2.1.2. Rast makam dizisini çalar.
- 10.2.1.3. Rast makamında eserler çalar.

10.2.2. Uşşak Makamı

- 10.2.2.1. Uşşak makam dizisini açıklar.
- 10.2.2.2. Uşşak makam dizisini çalar.
- 10.2.2.3. Uşşak makamında eserler çalar.

10.2.3. Segâh Makamı

- 10.2.3.1. Segâh makam dizisini açıklar.
- 10.2.3.2. Segâh makam dizisini çalar.
- 10.2.3.3. Segâh makamında eserler çalar.

10.2.4. Hicaz Makamı

- 10.2.4.1. Hicaz makam dizisini açıklar.
- 10.2.4.2. Hicaz makam dizisini çalar.
- 10.2.4.3. Hicaz makamında eserler çalar.

10.2.5. Nihâvend Makamı

- 10.2.5.1. Nihâvend makam dizisini açıklar.
- 10.2.5.2. Nihâvend makam dizisini çalar.
- 10.2.5.3. Nihâvend makamında eserler çalar.

10.2.6. Hüseyinî Makamı

- 10.2.6.1. Hüseyinî makam dizisini açıklar.
- 10.2.6.2. Hüseyinî makam dizisini çalar.
- 10.2.6.3. Hüseyinî makamında eserler çalar.

10.2.7. Muhayyer Makamı

- 10.2.7.1. Muhayyer makam dizisini açıklar.
- 10.2.7.2. Muhayyer makam dizisini çalar.
- 10.2.7.3. Muhayyer makamında eserler çalar.

10.2.8. Mâhur Makamı

- 10.2.8.1. Mâhur makam dizisini açıklar.
- 10.2.8.2. Mâhur makam dizisini çalar.
- 10.2.8.3. Mâhur makamında eserler çalar.

11. SINIF ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

11.1. MAKAM UYGULAMALARI 2

11.1.1. Acem-Acem-kürdî Makamları

- 11.1.1.1. Acem-acem-kürdî makam dizilerini açıklar.
- 11.1.1.2. Acem-acem-kürdî makam dizilerini çalar.
- 11.1.1.3. Acem-acem-kürdî makamlarında eserler çalar.

11.1. 2. Acem-aşiran-Ferahfezâ Makamları

- 11.1.2.1. Acem-aşiran-ferahfezâ makam dizilerini açıklar.
- 11.1.2.2. Acem-aşiran-ferahfezâ makam dizilerini çalar.
- 11.1.2.3. Acem-aşiran-ferahfezâ makamlarında eserler çalar.

11.1. 3. Sabâ-Bestenigâr-Şevkutarab Makamları

- 11.1.3.1. Sabâ-bestenigâr-şevkutarab makam dizilerini açıklar.
- 11.1.3.2. Sabâ-bestenigâr-şevkutarab makam dizilerini çalar.
- 11.1.3.3. Sabâ ve bestenigâr makamlarında eserler çalar.

11.1. 4. Basit Sûzinak-Karcığâr-Hüzzam Makamları

- 11.1.4.1. Basit sûzinak-karcığâr-hüzzam makam dizilerini açıklar.
- 11.1.4.2. Basit sûzinak-karcığâr-hüzzam makam dizilerini çalar.
- 11.1.4.3. Basit sûzinak-karcığâr-hüzzam makamlarında eserler çalar.

11.2. TAMBURDA TAVIR

11.2.1. Tavr

- 11.2.1.1. Tavrı açıklar.
- 11.2.1.2. Temel tambur tavrılarını açıklar.
- 11.2.1.3. İz bırakan tamburlere ve eserlerine örnek verir.
- 11.2.1.4. Meşhur tambur yapımcılarına örnek verir.

11.3. MAKAM UYGULAMALARI 3

11.3.1. Hisar-Hisar-büselik-Sûzidil Makamları

- 11.3.1.1. Hisar-hisar-büselik-sûzidil makam dizilerini açıklar.
- 11.3.1.2. Hisar-hisar-büselik-sûzidil makam dizilerini çalar.
- 11.3.1.3. Hisar-hisar-büselik-sûzidil makamlarında eserler çalar.

11.3.2. Nevâ-Yegâh-Nühüft Makamları

- 11.3.2.1. Nevâ-yegâh-nühüft makam dizilerini açıklar.
- 11.3.2.2. Nevâ-yegâh-nühüft makam dizilerini çalar.
- 11.3.2.3. Nevâ-yegâh makamlarında eserler çalar.

11.3.3. Eviç-Ferahnâk Makamları

- 11.3.3.1. Eviç-ferahnâk makam dizilerini açıklar.
- 11.3.3.2. Eviç-ferahnâk makam dizilerini çalar.
- 11.3.3.3. Eviç-ferahnâk makamlarında eserler çalar.

12. SINIF ÜNİTE, KONU, KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

12.1. TAKSİM

12.1.1. Tambur İcrasında Taksim

- 12.1.1.1. Taksim formunu açıklar.
- 12.1.1.2. Taksim yaparken izlenecek yolu açıklar.
- 12.1.1.3. Makam bilgisinin taksim yapmaya etkilerini açıklar.
- 12.1.1.4. Öğrendiği makamlarda taksim uygulaması yapar.

12. 2. MAKAM UYGULAMALARI 4

12.2.1. Nikriz-Zâvil Makamları

- 12.2.1.1. Nikriz-zâvil makam dizilerini açıklar.
- 12.2.1.2. Nikriz-zâvil makam dizilerini çalar.
- 12.2.1.3. Nikriz-zâvil makamlarında eserler çalar.

12.2.2. Neveser-Şedaraban Makamları

- 12.2.2.1. Neveser-şedaraban makam dizilerini açıklar.
- 12.2.2.2. Neveser-şedaraban makam dizilerini çalar.
- 12.2.2.3. Neveser-şedaraban makamlarında eserler çalar.

12.2.3. Hicazkâr-Kürdili-hicazkâr Makamları

- 12.2.3.1. Hicazkâr-kürdili-hicazkâr makam dizilerini açıklar.
- 12.2.3.2. Hicazkâr-kürdili-hicazkâr makam dizilerini çalar.
- 12.2.3.3. Hicazkâr-kürdili-hicazkâr makamlarında eserler çalar.

12.2.4. Muhayyer-kürdî Makamı

- 12.2.4.1. Muhayyer-kürdî makam dizisini açıklar.
- 12.2.4.2. Muhayyer-kürdî makam dizisini çalar.
- 12.2.4.3. Muhayyer-kürdî makamında eserler çalar.

12. 3. TRANSPOZE (AKTARIM)

12.3.1. Tamburda Transpoze

- 12.3.1.1. Tambur icrasında transpoze uygulamasını açıklar.
- 12.3.1.2. Tambur icrasında transpoze uygulamaları yapar.